

ÅRSMELDING 2023

Innhold

KLINISK ARBEID

- 4 Tall fra klinikken
- 6 Tilbud ved klinikken
- 9 sexogsamfunn.no
- 10 Chat
- 12 Dypdykk i statistikken: Prevensjon
- 14 Dypdykk i statistikken: Infeksjoner

UNDERVISNING

- 16 Kurs og undervisning
- 17 Hospitering
- 17 Digital HFU-skole
- 18 Vulvakurs
- 19 Seksualitetsundervisning
- 20 Prevensjonsguiden
- 20 Prevensjonspermen
- 21 Metodebok for seksuell helse
- 22 HFU-dagene 2023

PÅVIRKNINGSARBEID

- 24 Politiske saker
- 26 Politiske innspill
- 27 Nasjonalt SRHR-nettverk
- 28 SRHR Ung
- 29 HFU-nettverk
- 30 Skamløsprisen 2023
- 32 Mannsdagen
- 33 Sosiale medier
- 34 Medieoppslag i 2023

Stiftelsen Sex og samfunn

FORMÅL

Sex og samfunn er Norges største fagsenter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Vi er en ideell stiftelse som har som formål å arbeide for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, både på individ-, gruppe- og samfunnsnivå. Arbeidet skal være forankret i prinsippet om at alle individer har kontroll og bestemmer fritt over egen kropp og seksualitet. Stiftelsen skal arbeide for dette formålet gjennom klinisk og pedagogisk virksomhet samt gjennom faglig utvikling og politisk påvirkningsarbeid. Stiftelsen er partipolitisk uavhengig.

STYRET

Sex og samfunns styreleder i 2023 var Thorbjørn Brook Steen. Øvrige styremedlemmer var Emma Romsoug Teigland (nestleder), Elisabeth Swärd, Per Henrik Stenstrøm, Ellen Støkken Dahl og ansattrepresentant var Anneli Rønes. Vara for ansattrepresentant var Mari Eide.

ANSATTE

I 2023 var det 39 ansatte ved Sex og samfunn, som til sammen utgjorde 18,8 årsverk. De ansatte hadde varierende stillingsprosent. Maria Røsok er daglig leder.

FINANSIERING

Sex og samfunn finansieres av tilskudd fra Oslo kommune, Helsedirektoratet, Justisdepartementet,

og Bufdir samt egne inntekter fra kurs, undervisning, og salg av blant annet Metodebok for seksuell helse og Prevensjonspermen. I 2023 hadde Sex og samfunn en driftsinntekt på 24 766 777 kr og et overskudd på 2 851 736 kr.

HISTORIE

Sex og samfunn ble etablert 8. februar 1971 som Sosialistiske legers forenings klinikk for seksuell opplysning (SOSLF). Helt siden etableringen har begrepet selvbestemt vært en grunnpilar for arbeidet. Etter abortloven trådte i kraft i 1979 ble klinikkens viktigste oppgave å forebygge uplanlagt graviditet. De ansatte arbeidet for å endre legers praksis ved forskrivning av prevensjon, for å sikre at det var pasienten selv som skulle få velge prevensjonsmetode, uavhengig av sosial tilhørighet, og om vedkommende var forlovet, gift eller ugift.

I 1990 ble SOSLF slått sammen med Oslo Arbeider-samfunns kontor for prevensjon og abort, og navnet ble endret til Klinikk for seksuell opplysning (KSO). I 2008 ble navnet endret til Sex og samfunn, og i 2014 ble vi en stiftelse. I 2021 fylte Sex og samfunn 50 år.

Begrepet selvbestemt har stått i fokus siden oppstarten, inkludert selvbestemt abort, selvbestemt prevensjon og selvbestemt seksualitet. Vi har oppnådd mye, men fortsatt har vi mye å kjempe for. Sex og samfunn har alltid vært, og vil fortsette å være, en spydspiss i arbeidet for bedre seksuell og reproduktiv helse og rettigheter for alle kjønn.

Sex og samfunn har en omfattende virksomhet. Vi deler vårt arbeid inn i tre hovedområder:

KLINISK ARBEID

Vårt kliniske arbeid inkluderer vår poliklinikk, hvor vi også tilbyr sexologisk rådgivning, helsetilbud for personer som kjøper sex, råd og veiledning til personer som har erfaring med chemsex, oppfølging av personer på PEP og vår nasjonale chat-tjeneste.

UNDERVISNING

Vi holder seksualitetsundervisning for alle 9. klasser i Osloskolen. I tillegg holder vi kurs og opplæring for helsepersonell over hele landet, for studenter ved høyskoler og universiteter, for hospitanter og for ansatte ved helsestasjon for ungdom.

PÅVIRKNINGSARBEID

Sex og samfunn har siden etableringen i 1971 hatt en viktig politisk stemme. Vår erfaring fra vårt kliniske arbeid og vårt undervisningsarbeid brukes inn i vårt påvirkningsarbeid, både politisk og i mediene og vi er en etterspurt kilde til kvalitetssikret informasjon.

Nye muligheter i nye lokaler

2023 var nok et spennende år for Sex og samfunn, hvor den største milepælen var at vi flyttet til nye og større lokaler. Endelig er vi i mål og åpnet i oktober vår nye klinikk i Skippergata 17!

De nye lokalene er en stor forbedring fra de tidligere lokalene våre på Grünerløkka, som vi rett og slett hadde vokst ut av for mange år siden. Prosessen med å finne et egnet sted har tatt tid, men nå har vi endelig en klinikk som er universelt utformet og hvor vi bedre kan ivareta våre pasienters behov for diskresjon og personvern. Ny klinikk gir oss uante muligheter, og vi er spente på hva fremtiden vil bringe!

Vi er glade for å se at pasientene våre finner oss uavhengig av hvor vi befinner oss. Til tross for noen uker hvor vi dessverre måtte holde stengt, opplever vi at pasientene våre er tilbake og de er også positive til den nye klinikken.

Takk til våre tilskuddsgivere for forståelse for noe redusert tilbud i en kort periode i høst. Heldigvis ser vi av besøkstallene at flyttingen ikke har bidratt til større nedgang utover de ukene vi måtte holde stengt.

Takk også til alle som har donert møbler eller hjulpet oss med å finne gode løsninger, for en ideell stiftelse er det gull verdt.

Sist, men ikke minst vil vi si tusen takk til alle ansatte som har bidratt med stort og smått i en krevende flytteprosess. Dere har vært tålmodige og gjort en

uvurderlig innsats for at vi til slutt kom oss på plass i de nye lokalene. Uten dere hadde vi ikke vært der vi er i dag.

Samtidig som vi flyttet gikk (heldigvis) verden videre. En av de politiske sakene vi jobbet mest med i 2023 var oppfølgingen av abortutvalget, som i desember leverte sin konklusjon. Blant forslagene er en utvidelse av rett til selvbestemt abort frem til uke 18. Dette er en liten seier, men Sex og samfunn ønsker å fjerne nemndene helt og utvide grensen til uke 22. Det er ventet at Stortinget vil få et forslag til ny abortlov på bordet i 2024, og vi kommer til å fortsette kampen for å sikre alle gravide reell selvbestemmelse.

2024 kommer til å bli et spennende år for oss som jobber med seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Vi får kanskje en ny abortlov, og vi får kanskje en ny voldtektslov. I 2024 skal også Sex og samfunn finne seg skikkelig til rette i Skippergata 17 og vårt tilbud skal bli enda bedre.

Vi gleder oss til fortsettelsen!

Maria Røsok
daglig leder

Thorbjørn Brook Steen
styreleder

KLINISK ARBEID

Sex og samfunn er Norges største klinikk for seksuell helse. Klinikken vår i Oslo er selve navet i vårt arbeid. Alle våre tjenester er gratis og tilgjengelig for alle opp til 25 år, og vi har i tillegg noen tjenester uten aldersgrense. I 2023 mottok vi i underkant av 30 000 henvendelser fordelt på poliklinikken og vår chat-tjeneste.

TALL FRA KLINIKKEN

Totalt hadde vi 22 057 besøkende på klinikken i 2023. Av disse tok 11 482 selvtest og 10 575 møtte til timekonsultasjon. Det var 7 660 som kontaktet oss via vår chat i 2023. I tillegg mottar vi mange henvendelser på telefon, brev, SMS og e-post.

I 2023 tok 14 553 klamydiatest ved Sex og samfunn og det var 1 552 som testet positivt, som gir en prevalens på 10,7 %, en nedgang fra 2022. I 2023 fikk 396 personer satt inn p-stav og 613 fikk satt inn spiral. Vi satt inn færre p-staver og spiraler enn i 2022.

I 2023 var 74,5 % av klinikkens brukere folkeregistrert som kvinner og 25,5 % som menn.

I forbindelse med flyttingen hadde vi helt stengt i to uker, og redusert tilbud i ytterligere to uker. Ser en på det totale antall besøkende i 2023 mot 2022 er nedgangen på om lag 2 000 besøkende som forventet. Vi informerte godt om flyttingen og pasientene har blitt med oss til Skippergata, det er vi glade for!

 22 057
besøkte vår klinikk
i 2023

 7 660
kontaktet oss via
vår chat i 2023

 14 553
tok klamydiatest ved
Sex og samfunn i 2023

 1 552
testet positivt for
klamydia hos oss i 2023

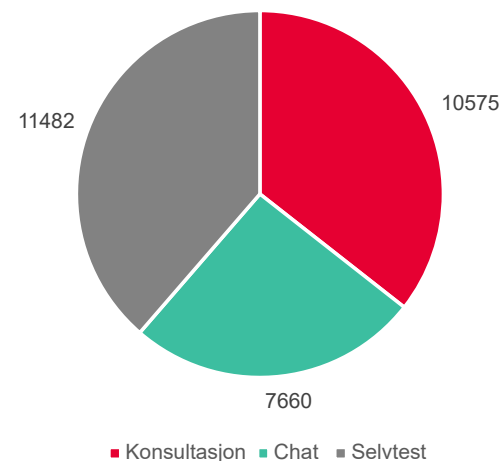
 396
fikk satt inn p-stav ved
Sex og samfunn i 2023

 613
fikk satt inn spiral ved
Sex og samfunn i 2023

effektivt
trygt
profesjonelt enkelt
imøtekomende
hyggelig
informativt
hjelpsomt
forståelsesfull

Årlig gjennomfører vi brukerundersøkelse ved klinikken. Ordskyen over viser tilbakemeldinger i 2023.

FORDELING AV BRUKERE AV VÅRE TJENESTER

HVOR KOMMER PASIENTENE FRA?

I 2023 bodde 63 % av de som besøkte oss i Oslo. Totalt var det 6 782 personer med bostedsadresse i Oslo som besøkte oss. Det bodde 94 248 personer mellom 15 og 25 år i Oslo i 2023.

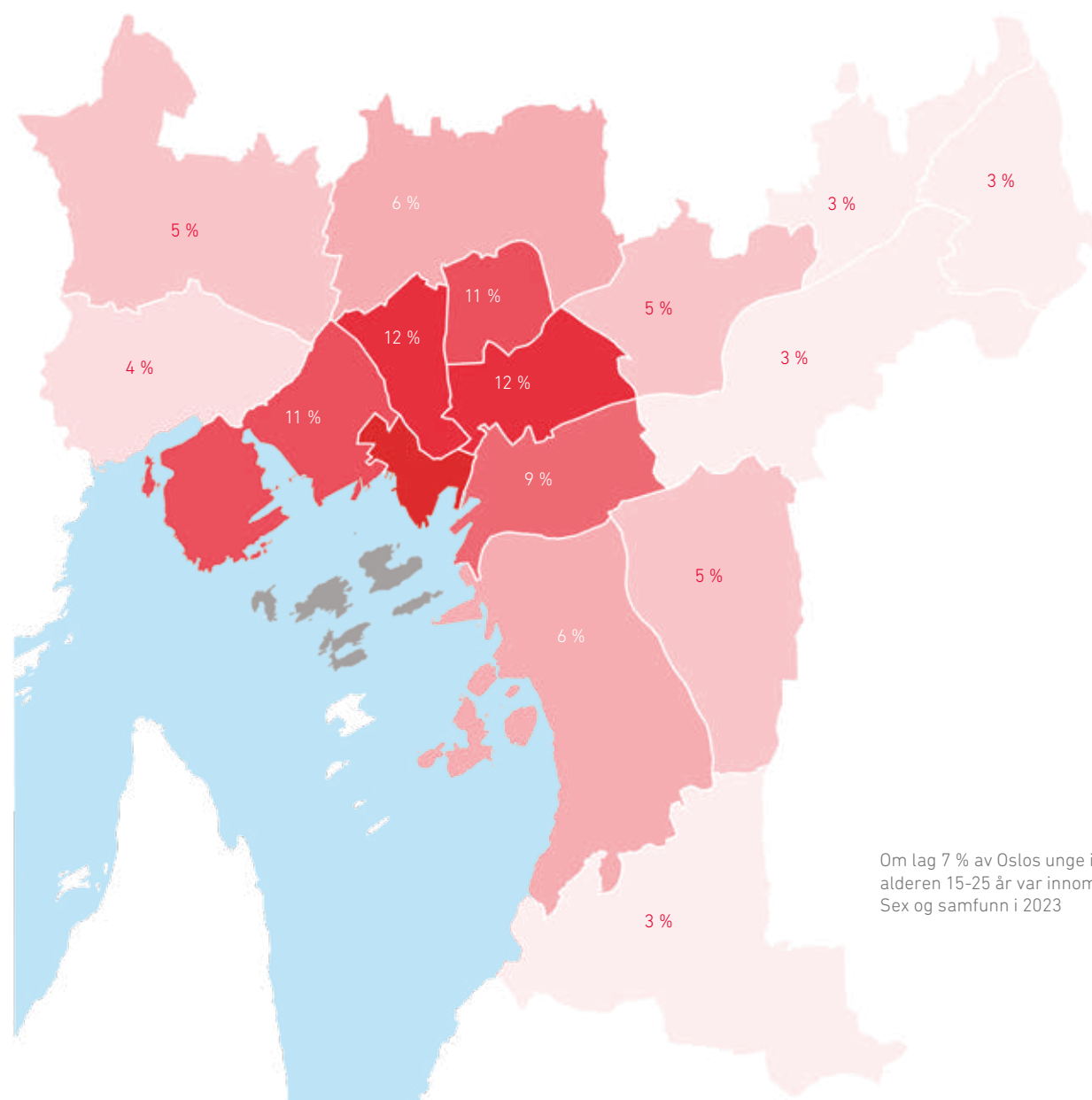
Personer fra bydelene Grünerløkka, Frogner og St. Hanshaugen var de som besøkte oss mest, mens personer fra bydelene Stovner og Grorud besøkte oss minst. Vi vet at mange av våre pasienter er folkeregistrert andre steder enn Oslo, og dette kan gi skjevhet i statistikken.

Bydel	Pasienter	Unge i bydel*	Andel**
Grünerløkka	1 083	8 983	12
Frogner	965	9 102	11
St. Hanshaugen	828	6 705	12
Sagene	640	6 034	11
Gamle Oslo	630	6 794	9
Nordre Aker	527	8 636	6
Nordstrand	402	6 356	6
Vestre Aker	325	6 221	5
Østensjø	264	5 608	5
Bjerke	208	4 520	5
Alna	203	6 193	3
Søndre Nordstrand	194	5 827	3
Ullern	170	3 924	4
Stovner	128	5 036	3
Grorud	114	3 506	3
Annet	101		
Oslo-pasienter	6 782		

*Unge i bydel: Antall folkeregistrerte i bydelen mellom 15 og 25 år per 31. desember 2023. Kilde: [Statistisk Sentralbyrå](#).

**Andel er en sammenligning av antall pasienter og folketall. Unge som er registrert i folkeregisteret i en annen bydel/kommune enn der de bor kan gi skjevhet i statistikken.

FORDELING AV OSLO-PASIENTER ETTER BYDEL

Tilbud ved klinikken

Vår klinikk er Norges største klinikk for seksuell helse. Alle våre tilbud er gratis for alle unge under 25 år, og hos oss får de svar på spørsmål knyttet til seksualitet, sex og seksuell helse. Vi har i tillegg noen tilbud uten aldersgrense.

Vi tilbyr prevensjonsveiledning og -forskrivning, innsetting og uttak av langtidsvirkende prevensjon, p-stav og spiral, og vi tilbyr testing og behandling av seksuelt overførbare infeksjoner.

Vårt kliniske arbeid inkluderer i tillegg tilbud om sexologisk rådgivning, helsetilbud for personer som kjøper sex, oppfølging etter oppstart med PEP, råd og veiledning til personer som har erfaring med chemsex, vår nasjonale chat-tjeneste og samtalegrupper for kvinner som har sex med kvinner.

Høsten 2023 flyttet vi til nye lokaler i Skippergata 17.

Denne gjengen har akkurat fullført siste vakt i de gamle lokalene.

SAMTALETILBUD FOR SKEIVE KVINNER

I 2023 fikk Sex og samfunn for første gang tilskudd via Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Prosjektet "Bedre tilbud og informasjon til skeive kvinner" er et samtaletilbud. Etter rekruttering våren 2023 hadde vi samtalegruppe på høsten, ledet av prosjektleder og psykiatrisk sykepleier Marit Myreng og spesialist i sexologisk rådgivning (NACS), Nanna Klingenberg.

Tema for samlingene var

- Den gode seksualiteten, forelskelse, lyst og forhold
- Minoritetsstress: Hva gjør det med oss og seksualiteten vår å tilhøre en eller flere minoriteter?
- Grenseoverskridelser, sjalusi og vold i nære relasjoner: Hvordan vet man om man er i et godt forhold?
- Vulvahelse: Hvor godt kjenner vi egen kropp?
- Prevensjon og kjønnssykdommer: Hva er viktig å vite om dette som skeiv?

Prosjektstøtten er toårig. Målet med prosjektet er både å gi deltakerne i samtalegruppene god og tilgjengelig informasjon, men også å bruke erfaringer fra samtalegruppene inn i arbeidet for å sikre at øvrig helsepersonell som møter målgruppen skal få økt kunnskap.

Vi vil gjennomføre nye samtalegrupper i 2024.

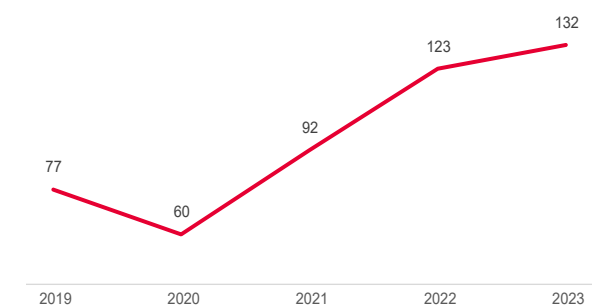
PEP-BEHANDLING

Sex og samfunn tilbyr [oppfølging av pasienter på PEP \(posteksponeringsprofylaktisk behandling\)](#) som henvises fra Oslo legevakt. Tilbudet har ingen aldersgrense, og inkluderer prøvetaking, samtale og rådgivning om seksuell og psykisk helse.

PEP gis til personer som har vært i en situasjon hvor de kan ha blitt smittet av hiv og behandlingen kan hindre overføring av viruset. PEP er en kur med anti-virustabletter som skal tas over 4 uker, og pasientene følges opp med blodprøver etter 2, 4 og 12 uker.

I 2023 fulgte vi opp 132 personer det høyeste antall til nå, se graf under. 68 av pasientene var menn som har sex med menn, mens 47 oppga at de var menn som har sex med kvinner. 84 % av pasientene i 2023 var over 25 år.

Ingen av pasientene fikk påvist hiv i 2023. 4,6 % av pasientene fikk påvist klamydia og gonoré.

Antall pasienter på PEP ved Sex og samfunn fortsetter å øke.

Anette Søholt og Nanna Klingenberg er sexologiske rådgivere ved Sex og samfunn. I tillegg til rådgivningstimer på klinikken holder de kurs for helsepersonell, studenter og andre.

SEXOLOGISK RÅDGIVNING

Sex og samfunn [tilbyr sexologisk rådgivning](#) til unge under 25 år, bosatt i Oslo. Hovedmålsetningen for tilbudet har vært å fremme og styrke seksuell helse blant Sex og samfunns brukere, og gi enkeltpersoner og par et tilbud om sexologisk rådgivning av fagpersoner. Det er per i dag ingen sexologiske rådgivere i Norge som har avtale om refusjon fra det offentlige, og vi ønsker derfor å gi et lett tilgjengelig og gratis lavterskeltilbud for ungdom og unge voksne. Tilbudet om gratis sexologisk rådgivning er blitt et godt kjent tilbud blant Sex og samfunns brukere, og på grunn av pågangen kan vi kun ta imot sexologiske pasienter med bostedsadresse i Oslo.

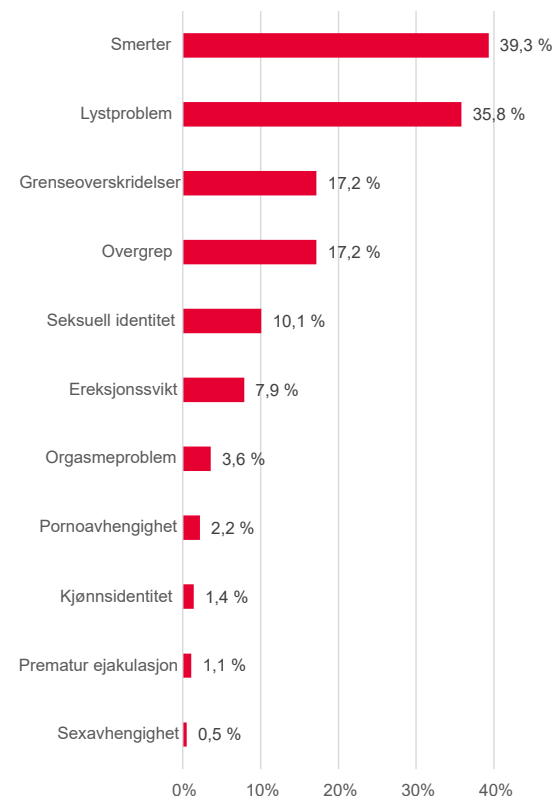
I 2023 har Sex og samfunn tilbudt sexologisk rådgivning med Anette Søholt og Nanna Klingenberg, begge NACS-godkjente spesialister i sexologisk rådgivning. Begge rådgivere har i tillegg til å ta imot pasienter også bidratt til å øke sexologisk kunnskap hos annet helsepersonell, gjennom en rekke kurs i regi av blant annet Sex og samfunn og ved utdanningsinstitusjoner.

Det er satt av 45 minutter til hver samtale og hver pasient tilbys i utgangspunktet maksimalt 10 timer. I 2023 ble det registrert om lag 740 samtaler med sexologisk rådgiver, en betydelig økning fra 2022. Ved slutten av 2023 stod 37 pasienter på venteliste og disse ble overført til 2024.

Av konsultasjoner som ble gjennomført i 2023, oppga pasienter smerteproblemer (39,3 %) som den mest hyppige årsaken til behov for rådgivning. Dette utgjør hver 4. pasient. Sex og samfunn har et tett samarbeid med Mensendieck fysioterapi, Storo, for pasienter med smerteproblematikk. Utfordringer med lyst ble registrert i 35,8 % av samtalen.

Overgrep er registrert ved 17,2 % av samtalen. Det er en nær dobling fra 2022. Pasienter som har vært utsatt for overgrep, har ofte sammensatte og ressurskrevende problemstillinger. Vi har tett samarbeid med DIXI og Overgrepsmottaket når det gjelder pasienter med overgrepssproblematikk.

I 2023 var 73,5 % av pasientene til sexologisk rådgivning kvinner, mens 24,6 % var menn. 1,9 % av pasientene var registrert som "annet" under kategorien kjønnsidentitet. Det er et ønske å kunne nå ut til flere som identifiserer seg som menn og andre kjønn.

Tema for samtalen hos sexologisk rådgiver i 2023.

CHEMSEX

I 2021 lanserte Sex og samfunn et samtaletilbud for personer som ønsker å snakke om bruk av illegale rusmidler i forbindelse med sex, en praksis som blir omtalt som chemsex. Formålet med tilbudet er å forebygge smitte, rusavhengighet, overdoser, seksuelle overgrep og andre uønskede hendelser i forbindelse med bruk av illegale rusmidler, og å fremme god mental og seksuell helse blant personer som bruker rus i forbindelse med sex. I 2023 har vi gjennomført 29 konsultasjoner der chemsex har vært tema. Alle, uansett kjønn og alder kan kontakte oss.

Tilbudet er en del av prosjektet chemsex.no som er et samarbeid mellom Chemfriendly Norge, HivNorge og Sex og samfunn. ettsiden chemsex.no. Siden hadde 2 617 sidehenvisninger i 2023.

Chemsex.no har også som mål å øke kompetansen hos helsepersonell, og det er blant annet utarbeidet undervisningsmaterieell og holdt undervisning for aktører på feltet. Sex og samfunn bidro til å arrangere Chemsexkonferansen over to dager, med fokus på brukermedvirkning, chemsex og annen seksualisert rusbruk, kjøp og salg av sex samt skadeforebyggende arbeid for helsepersonell og andre som arbeider med prosjektets målgrupper.

Chemsex.no tok høsten 2023 initiativ til å samle tiltak og organisasjoner som jobber med, og har tiltak rettet mot, chemsex-deltagere, for å etablere et nettverk, som består av disse aktørene: ProSentret, PION, Nadheim, Skeiv Ungdom, Skeiv Verden, Helseutvalget, Chemfriendly, HivNorge, Olafiaklinikken og Sex og samfunn. Nettverket har hatt flere møter i løpet av høsten og har søkt om et felles prosjekt i 2024 hvor vi håper å få til en omreisende fagdag.

PERSONER SOM KJØPER SEX

Sex og samfunn har et [helsetilbud for personer som kjøper sex](#) og til deres partnere. Vi tilbyr smittesjekk, samtaler, rådgivning, råd og veiledning på chat knyttet til temaene sexkjøp, kjøp av sex på nett og generelle spørsmål knyttet til kjøp av sex.

Tilbudet har ingen aldersgrense og er åpent for alle kjønn. Vi har taushetsplikt og vårt journalsystem er lukket. Siden oppstart i 2014 har vi hatt over 3 100 pasientkonsultasjoner vedrørende spørsmål knyttet til sexkjøp.

I 2023 hadde vi gjennom prosjektet totalt 104 konsultasjoner, hvor alle var menn. Over 90 % informerte at de hadde kjøpt sex av kvinner og rundt 7 % kjøpte sex av transkvinner. 70 % av de som har benyttet seg av tilbudet har testet seg for seksuelt overførbare infeksjoner. 40 % har gått til samtale og rådgivning om sexkjøpserfaringene.

Vi ser en tendens til at flere personer som kjøper sex, viser såkalt risikoadferd, for eksempel ved bruk av alkohol andre rusmidler. Rundt 26 % prosent av de som kjøpte sex i 2023, oppgir at de har kjøpt sex i beruset tilstand (22 % alkohol, 4,5 % andre rusmidler). Rus virker å øke angsten for smitte i etterkant, fordi rusen ødelegger et klart minne av selve sexkjøpssituasjonen og hvorvidt det ble brukt kondom.

De fleste som benytter seg av tilbudet kontakter oss direkte. I tillegg ser vi at vi gjennom klinikken særlig når ut til unge som har kjøpt sex. Prosjektets nettside, www.smittesjekk.no hadde i 2023 totalt 25 389 sidevisninger, en økning på ca. 6 000 fra 2022. Flere brukere får informasjon om helsetilbudet gjennom sexogsamfunn.no og via Sex og samfunns chat.

Sex og samfunn bidro på arrangementet Fagdag: Ungdom om seksualitet, som ble arrangert av Pro Sentret i samarbeid med Redd Barna, Sex og samfunn og FRI.

www.sexogsamfunn.no

Sex og samfunns nettsider er svært godt besøkt og i 2023 hadde sexogsamfunn.no over 1,5 millioner sidevisninger. Sidene inneholder bred og kvalitets-sikret informasjon for flere målgrupper.

De mest besøkte sidene er våre temasider, særlig sidene om prevensjon og seksuelt overførbare infeksjoner, se tabell til høyre over de mest leste sidene i løpet av 2023.

Våre nettsider inkluderer også informasjon om de ulike tilbudene ved klinikken, vår chat, våre åpningstider og mulighet for timebestilling via Helseboka. Digital versjon av Prevensjonsguiden på totalt ni språk ligger tilgjengelig (les mer på side 20).

Siden inkluderer også abortinfo.no, som informerer om hvilke rettigheter vi har når det gjelder abort, og gir en oversikt over hvilke sykehus i Norge som utfører abort og kontaktinformasjon til riktig avdeling.

Hoveddelen på sexogsamfunn.no er rettet mot unge, men det finnes også gode ressurser for fagpersoner og helsepersonell, som blant annet tilbud om opplæring, kurs og vår hospiteringsordning. Materiell, undersøkelser og rapporter vi har utarbeidet ligger også tilgjengelig på våre hjemmesider, og vi deler alle våre politiske innspill.

Målet er at vår nettside skal være en ressurs både for unge, for helsepersonell og for andre som jobber på feltet.

MEST LEST PÅ SEXOGSAMFUNN.NO I 2023

Temaside	
1. Hovedsiden	199 995
2. Hormonspiral	81 327
3. P-stav	49 627
4. P-piller	41 265
5. Herpes	36 509
6. Gestagenpille	36 260
7. Klamydia	35 741
8. Kobberspiral	33 068
9. Eggløsning	28 603
10. Timebestilling	28 603

Velkommen til oss

Velkommen til vår nye klinikk i Skippergata 17!

Bestill time når som helst via [Helseboka](#) eller ring oss på telefon 22 99 39 00 i [telefonens åpningstid](#).

Du kan også kontakte oss på vår [chat](#), som er åpen mandag-torsdag kl. 12.00-17.00. Her får du snakke med kvalifisert helsepersonell og tjenesten er anonym.

Velkommen til Skippergata 17

Kurs

Sex og samfunn har lang erfaring med å holde kurs, foredrag og undervisning for studenter, helsepersonell og andre undervisere. Vi gir også opplæring i innsetting og uttak av p-stav og spiral.

Chat

Sex og samfunns [chat-tjeneste](#) betjente i 2023 totalt 7 660 samtaler. Det utgjør gjennomsnittlig i overkant av 42 samtaler per betjente dag. Hver samtale varte i gjennomsnitt i underkant av 15 minutter. Tjenesten besvares av kvalifisert helsepersonell, henholdsvis sykepleiere, helsesykepleiere og psykiatriske sykepleiere.

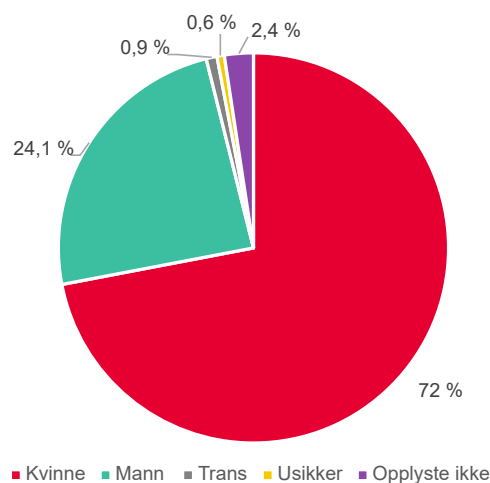
Alle som kontakter vår chat er anonyme. De hyppigste samtaleemnene var prevensjon og nødprevensjon (34,4 %) og seksuelt overførbare infeksjoner (23,8 %), samt praktiske spørsmål om Sex og samfunn, spørsmål om ulike tema relatert til seksuell trivsel og nytelse (11,7 %) og spørsmål om smerter og/eller plager i underlivet (9,3 %).

Også fagpersoner tar kontakt med oss via vår chat, primært helsesykepleiere, jordmødre og leger. 2 % av de som kontaktet oss i 2023 var helsepersonell.

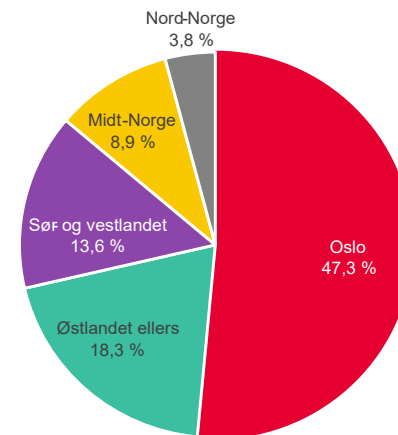
Kildene som benyttes i samtalerne er Sex og samfunns Metodebok for seksuell helse og eMetodebok.no.

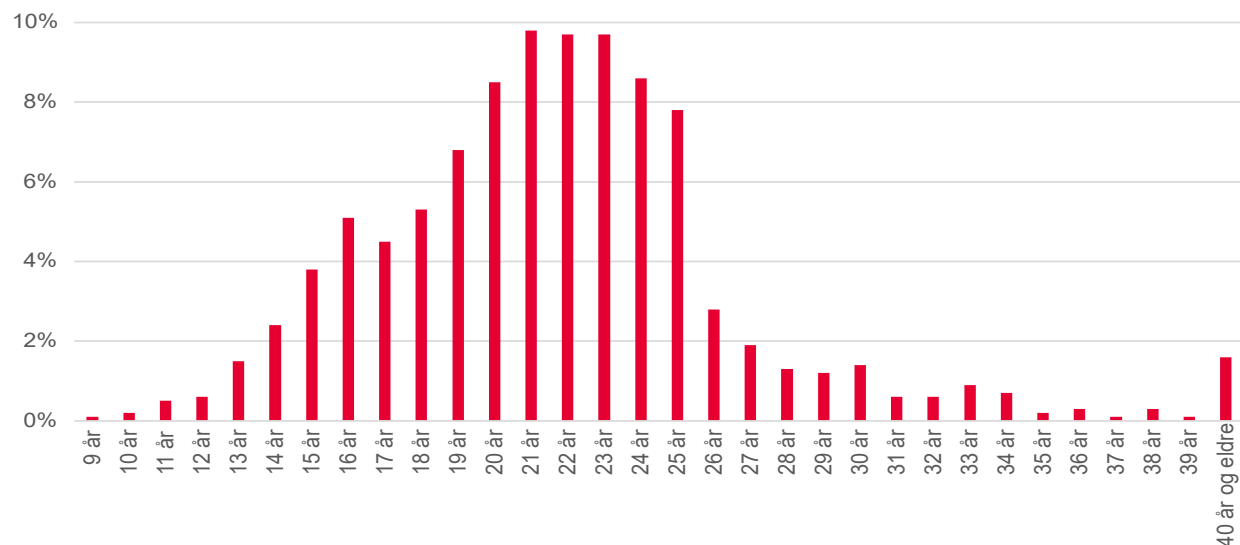
KJØNNSENTITET PÅ CHAT-BRUKERNE

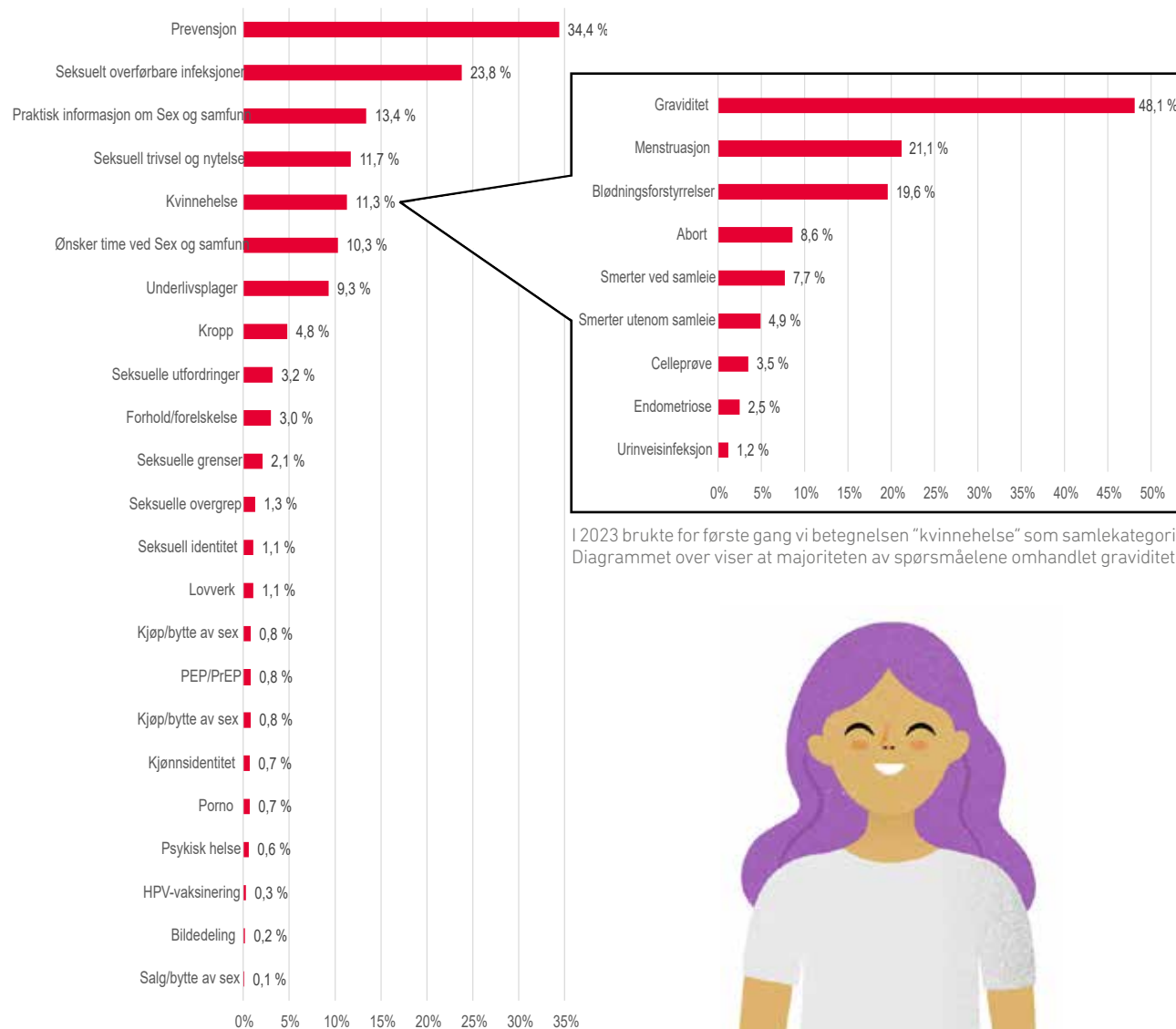
HVOR KOMMER CHAT-BRUKERNE FRA?

ALDER PÅ CHAT-BRUKERNE

TEMA FOR SAMTALENE

DIGIUNGS CHAT-NETTVERK

DigiUng er et tverrsektorielt samarbeid ledet av Helsedirektoratet, Bufdir og Direktoratet for e-helse. Sex og samfunn er med i DigiUngs chatnettverk, hvor målet er tredelt:

- Fremme samarbeid mellom tilbydere av chat-tjenester og andre nettbaserte hjelpetjenester for ungdom
- Fremme teknisk samordning på tvers av løsningene
- Forbedre tilbudet og brukeropplevelsen for unge

For andre år på rad arrangerte Sex og samfunn og Unge Relasjoner fagdag for chat-nettverket. Fagdagen skal gi faglig påfyll til ansatte ved hjelpetjenestene, da vi mener det er viktig å styrke hjelperen for å sikre økt kvalitet på hjelpen som gis.

Det ble en innholdsrik dag med innlegg fra Helsedirektoratet og ung.no, Carolina Överlien, professor ved Stockholm universitet, NKVTS, og panelsamtale med ungdommer. I tillegg fikk vi faglig påfyll fra chat-tjenester i nettverket: Kors på halsen, RUSinfo og ROS - Støtt kampen mot spiseforstyrrelser.

Prosjektleder for Sex og samfunns chat, Mari Eide, var konferansier på fagdagen til DigiUngs chat-nettverk arrangert i oktober 2023.

DYPDYKK I STATISTIKKEN:

Prevensjon ved Sex og samfunn i 2023

I 2023 flyttet endelig Sex og samfunn inn i nye lokaler, og vi hadde et meget redusert tilbud i fire uker i september/oktober. Dette har preget besøkstallene våre i noe grad, men vi ser også at vi sett i forhold til antall konsultasjoner i fjor skrev ut like mange resepter på prevensjon som året før.

I 2023 hadde vi 10 575 konsultasjoner som er en nedgang på 8,5 % fra 2022.

Siden 2020 har vi dessverre sett en stigning i aborttall i alle aldersgrupper. Vi ser også at salget av hormonelle prevensjonsmidler på landsbasis har gått ned med henholdsvis 4 % for p-piller, 5 % for spiral og hele 8 % for p-stav. Samtidig har salget av nødprevensjon økt med 13 % i perioden 2021-2022.

Vi ser samme tendens i antall resepter forskrevet på Sex og samfunn samtidig som andelen av våre pasienter som ønsker prevensjon er omtrent uendret (18% i 2023 mot 19 % i 2022). Andelen resepter på langtidsvirkende prevensjon økte fra 40 % i 2022 til hele 50 % i 2023. Vi tror på at grundig og trygg prevensjonsveiledning er nøkkelen til å ta riktig valg for seg selv.

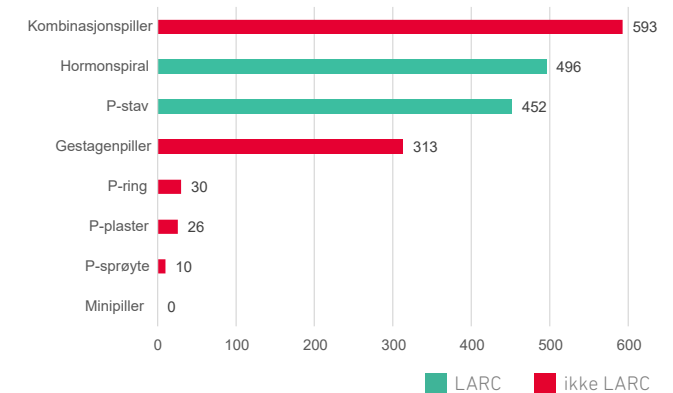
Flere studier viser til at det er særlig ved bruk av langtidsvirkende prevensjon (p-stav og spiral) at en kan se en effekt på aborttallene. De fleste spiralene (85,5 %) og p-stavene (79,7 %) vi satte inn i fjor var på pasienter i alderen 20-25 år. Vi tror at god tilgang på

langtidsvirkende prevensjon tidlig i fertil alder forebygger uplanlagt graviditet også senere.

Vi ser med bekymring på det vi oppfatter som en trend blant de unge der det kan virke som flere og flere er skeptiske til hormonell prevensjon. Vi opplever at de som tar kontakt med oss i større grad enn tidligere etterspør hormonfri prevensjon. Det er samtidig flere som ønsker å slutte på hormonell prevensjon og flere er skeptiske til å starte med det i frykt for bivirkninger.

Vi er glade for at pasientene våre stiller kritiske spørsmål og ønsker å få god informasjon, men det er viktig at de får denne informasjonen fra riktige og gode kilder. Vårt mål er ikke at flest mulig skal bruke hormonell prevensjon, men vi ønsker samtidig ikke at noen skal skremmes vekk fra noe som kunne gjort livene deres bedre. Sex og samfunn har forsøkt å belyse dette i mediene det siste året, og vi ønsker å være en kilde til trygg og riktig informasjon, også når det gjelder prevensjon.

RESEPTER PÅ HORMONELL PREVENSJON

1 888

resepter på hormonell
prevensjon skrevet ut ved
Sex og samfunn i 2023

Andelen resepter på LARC
steg fra 41,5 % i 2022
til hele 50 % i 2023

INNSETTING OG FJERNING AV LARC

Vi satte inn 6 % færre spiraler og 12 % færre p-staver i 2023 enn i 2022, samtidig som vi også fjernet færre p-staver enn tidligere. Det ble satt inn 613 spiraler på Sex og samfunn i fjor. 27 % av disse var kobberspiraler og 73 % hormonspiraler. Vi fjernet 242 spiraler i 2023.

Av de 242 spiralene som ble fjernet i fjor, ble 57,6 % fjernet etter endt brukstid på 3, 5 eller 6 år. Av disse ville 60 % fortsette med spiral. Blant de som fikk spiralen sin fjernet av andre grunner var det flest som oppga smerter og blødning som årsak, 28 % fjernet den på grunn av psykiske plager.

Det ble registrert innsetting av 396 p-staver i 2023. Det er registrert 598 fjerninger av p-stav, hvorav 67 % av disse var satt inn på andre steder enn ved Sex og samfunn. Det var 68 % som fjernet p-staven etter

at tiden på 3 år var gått ut, og av disse var det 56 % som ønsket seg en ny p-stav. Det har vært mange medieoppslag det siste året om personer som har hatt problemer med å få fjernet p-staven sin fordi den sitter for dypt. Dette har dessverre gitt et meget godt langtidsvirkende prevensjonsmiddel et ufortjent dårlig rykte.

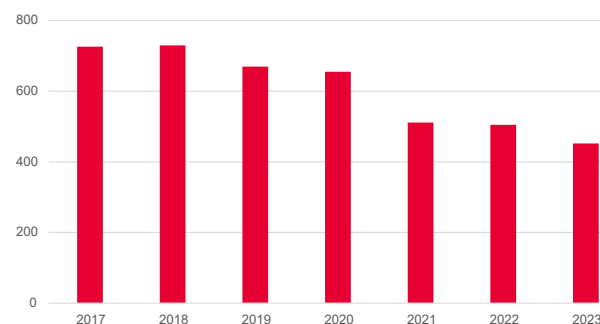
Ved Sex og samfunn jobber vi for å bedre opplæring til leger, helsesykepleiere og jordmødre slik at alle vil få satt inn p-staven riktig og at flere kan få hjelp til å fjerne den i primærhelsetjenesten, uten alt for lang ventetid. Vi har også igjennom hele 2023 samarbeidet med ortopedisk avdeling ved Oslo Universitetssykehus og helsestasjoner for ungdom i Oslo slik at de som har en p-stav som fremstår vanskelig å fjerne kan få en "second opinion" med ultralyd og eventuell fjerning ved Sex og samfunn. To av våre ansatte har vært på kurs i Leeds i Storbritannia for å lære bruk

av ultralyd i diagnostiseringen av dype og vanskelige p-staver.

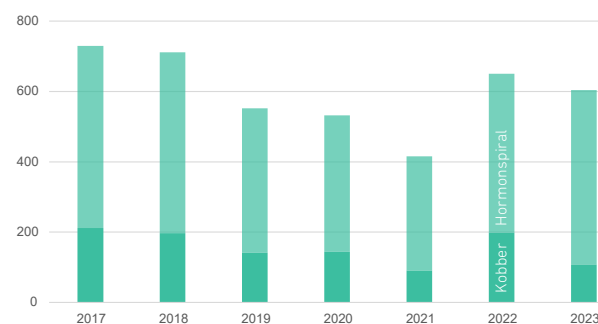
ANDRE HORMONELLE PREVENSMIDLER

Det ble skrevet ut 1 888 resepter på hormonell prevensjon ved Sex og samfunn i 2023. Vi selger kobberspiral til innkjøpspris og solgte 108 kobberspiraler i 2023. Av reseptene som ble skrevet ut var 47 % på p-piller. Det er fortsatt kombinasjons p-piller med østrogen og gestagen som er mest brukt. 33 % av reseptene var kombinasjonspreparater, og av disse var 68 % en p-pille med hormonene levonorgestrel og etinyløstradiol, en kombinasjon av hormoner som gir laveste risiko for blodpropp. 17 % av reseptene skrevet ut ved Sex og samfunn i 2023 var på gestagen p-piller, som kun inneholder hormonet gestagen og ikke gir risiko for blodpropp. Vi skriver fortsatt ut et lavt antall av de resterende prevensjonsmetodene, p-ring, p-plaster og p-sprøyte, om lag 1 % hver.

INNSETTING AV P-STAVER VED SEX OG SAMFUNN DE SISTE SYV ÅR

INNSETTING AV SPIRALER VED SEX OG SAMFUNN SISTE SYV ÅR

DYPDYKK I STATISTIKKEN:

Seksuelt overførbare infeksjoner ved Sex og samfunn i 2023

Sex og samfunn har fortsatt med en blanding av drop-in og timebestillinger for selvtester og konsultasjoner. Grunnet flytting var tilbudet stengt i noen uker, og det tok også litt tid etter åpning før kapasiteten var tilbake. Det ble tatt til sammen 32 137 prøver for seksuelt overførbare infeksjoner i 2023.

KLAMYDIA PÅ VEI NED?

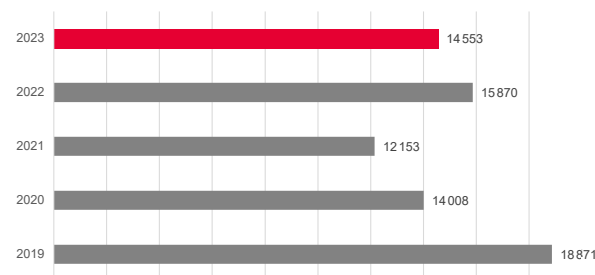
I 2023 ble det ved Sex og samfunn tatt 14 553 tester for klamydia. Det var totalt færre enn året før, men like mange tester per uke hvis en trekker fra ukene vi holdt stengt grunnet flytting.

Av de 14 553 testene var det 3 811 tester hos de som er registrert som menn og 10 742 tatt av de som er registrert kvinner, noe som gir en andel av menn på 26 %. Dette er likt som 2022.

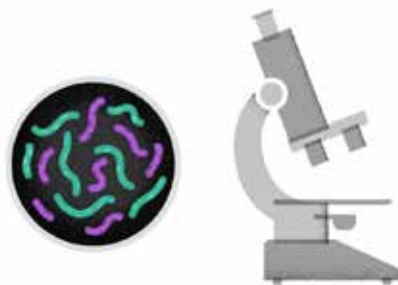
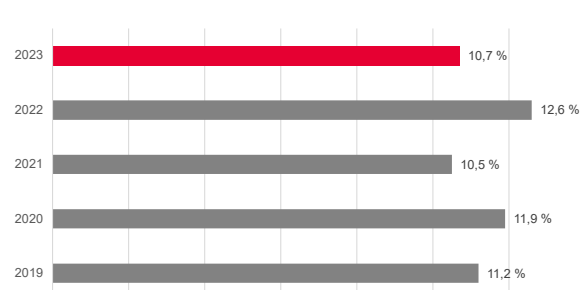
Det var til sammen 1 552 positive klamydiaprøver som gir en andel positive prøver for begge kjønn på 10,7 %. Det er en høyere andel positive prøver hos menn (12 %) enn for kvinner (10 %). Andelen positive tester har falt fra 2022 da den var på rekordhøyde 12,7 %. Vi håper dette fallet skyldes at flere tester seg eller bruker kondom, og vi er spente på å se om denne nedgangen gjenspeiler de nasjonale klamydia-tallene som kommer i juni 2024.

Det var 41 positive klamydiaprøver analt for menn, og 38 for kvinner. Det er ikke uvanlig at også kvinner blir smittet med klamydia analt.

ANTALL KLAMYDIAPRØVER

FOREKOMST AV KLAMYDIA (PREVALENS)

MYKOPLASMA

Vi tester stadig færre personer for mykoplasma ved Sex og samfunn. Det ble tatt 326 tester i 2023, mot 459 tester i 2022. Av de 326 testene i 2023 var 22 % positive. Vi er nødt til å være tilbakeholdne med antibiotikabehandling da det er svært mye resistens hos mykoplasma-bakterien. For de som ikke har plager er det bedre om kroppen kan bli kvitt bakterien selv uten behandling, og det er én av grunnene til at indikasjonen for testing er streng.

HIV OG SYFILIS

Trenden med få tilfeller av hivsmitte i Norge fortsetter. For andre år på rad var det ingen som fikk påvist hiv ved vår klinikk i 2023.

Det er fortsatt få av de som benytter Sex og samfunn som får påvist syfilis, og i fjor var det kun 4 positive prøver.

GONORÉREKORD

I 2023 ble det tatt 14 736 tester for gonoré. Det blir også tatt halsprøver for gonoré, noe som forklarer høyere antall tester enn for klamydia. Alle med positiv gonoré er pålagt å ta en kontrollprøve 3 uker etter behandling, noe som ikke er anbefalt for klamydia.

Det var 191 positive prøver for gonoré i 2023, en kraftig økning fra året før hvor det var påvist 67. Denne økningen gjenspeiler det vi ser nasjonalt. De som nå blir smittet med gonoré er også i aldersgruppen til de som bruker våre tjenester, mens de tidligere har vært noe eldre.

Det var flere positive tester hos kvinner (118) enn hos menn (73). Siden det er langt flere kvinner som tester seg er andelen positive prøver for kvinner likevel lavere (1 %) enn hos menn (2 %) ved Sex og samfunn.

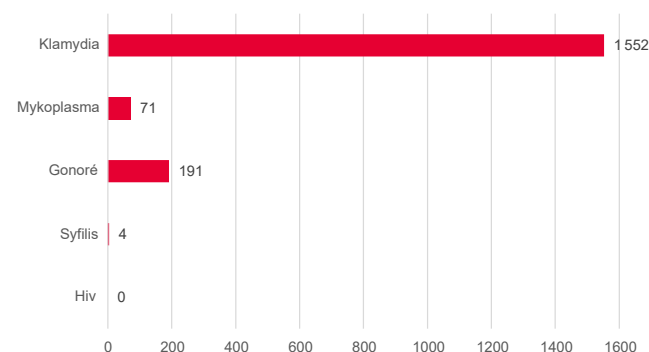
34 av de 191 positive testene ble registrert i august. Vi har også tidligere sett at denne måneden skiller seg markant ut med flere positive prøver. Det kan være flere årsaker. Reise til utlandet og mer tilfeldig ubeskyttet sex om sommeren kan være én årsak, andre årsaker kan være studiestart og kanskje stengte helsetjenester for å teste seg i sommerferien. Det kan være lurt å satse ekstra på informasjon rett før sommerferien og ved studiestart. Kondomer bør være lett tilgjengelig, særlig hvis helsestasjonene for ungdom er sommerstengt.

Det ble tatt 527 halsprøver, og 8 % av disse var positive. Det var nesten dobbelt så mange positive i hals hos menn enn hos kvinner. Halsprøve blir i utgangspunktet kun tatt om pasientene oppgir at de har hatt oralsex og er smittekontakt for gonoré, eller menn som har sex med menn. Det tas også

halsprøver ved symptomer i hals eller ved mistanke om gonorésmitte grunnet symptomer fra urin eller anus, eller om det avdekkes annen risiko for gonoré i hals ved seksualanamnesen.

Sex og samfunn har også i 2023 vært opptatt av å spre kunnskap om seksuelt overførbare infeksjoner i sosiale medier og i tradisjonelle medier. Vi har også jobbet med studenter på Høyskolen Kristiania for å skape innhold som fremmer bruk av kondom i deres aldersgruppe. I samarbeid med en av gruppene har vi lansert korte kampanjefilmer med humoristiske grep som spiller på "dårlige unnskyldninger" til å ikke bruke kondom. Det virker som humor og alvor sammen er en tilnærming som treffer de unge. Vi håper vi i 2024 kan lage flere slike filmer og vi ønsker også å få til flere kampanjer rettet mot videregående skoler og studenter.

POSITIVE PRØVER

10,7 %

andelen positive prøver på klamydia i 2023, en nedgang fra 12,7 % i 2022

32 137

tester for seksuelt overførbare infeksjoner i 2023

UNDERVISNING

Sex og samfunn er et kompetansesenter for hele landet og undervisning er et av de tre hovedområdene i vår virksomhet. Vi har lang erfaring med å holde kurs, foredrag og undervisning og jobber daglig for å formidle vår kunnskap om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

KURS

Sex og samfunn er en etterspurt aktør til å holde [kurs og undervisning](#) for blant annet helsepersonell og studenter, og leies samtidig inn av ulike andre aktører, blant annet kommuner og interesseorganisasjoner.

I 2023 underviste vi blant annet ved følgende institusjoner for høyere utdanning:

- Høgskolen i Molde
- Universitetet i Stavanger
- Universitetet i Oslo
- OsloMet – storbyuniversitetet
- Høgskulen på Vestlandet
- Universitetet i Agder
- Universitetet i Sørøst-Norge
- NTNU Trondheim
- NTNU Ålesund
- UiT Norges arktiske universitet
- ViD Vitenskapelige høgskole
- Lovisenberg diakonale høgskole

Tromsø

Vadsø

Nærøysund

Levanger

Rena

Bergen

Stavanger

Lillehammer

Moss

Trine Aarvold og Siri Kløkstad holder heldagskurs i prevensjon og seksuelt overførbare infeksjoner.

Jenny Toftner fra Storo og Nydalen Mensendieck-Fysioterapi AS og Anette Søholt holdt forelesning om vulvodyni ved NACS-konferansen i Oslo.

HOSPITERING

Siden 1996 har helsepersonell kunnet komme til Sex og samfunn for å hospitere hos oss. [Hospiteringsordningen](#) er svært populær, og vi har lang ventetid. Som hospitant hos Sex og samfunn får helsepersonell tilbud om en eller to dager hos oss, og i løpet av denne tiden får de et kort innblikk i hvordan vi jobber. Ordningen er også viktig for erfaringsutveksling, slik at vi også får et innblikk i hvordan andre jobber.

I løpet av 2023 hadde vi totalt 173 hospitanter hos oss. Over 130 av disse var studenter fra Universitetet i Oslo, hvor vi har inngått et samarbeid med Medisinsk fakultet. Studentene fra UiO fikk under sin hospitering på klinikken en ekstra innføring i underlivsundersøkelse og i administrering av langtidsvirkende prevensjon.

DIGITAL HFU-SKOLE

Den [digitale HFU-skolen](#) er et gratis, kompetansehevende tiltak for ansatte som jobber ved helsestasjon for ungdom. Formålet med skolen er å styrke og forankre faglig fellesskap, gi oppdatert kunnskap og gi trygghet i yrkesutøvelsen. Skolen er utviklet i samarbeid med Landsgruppen av helsesykepleiere (LaH) NSF.

Den digitale HFU-skolen består av fire moduler; minoriteter, prevensjon, seksuelt overførbare infeksjoner og sexologi. Hver modul har innhold med 6 timers varighet, og det meste av innholdet er utarbeidet av Sex og samfunn. Totalt har 1 000 brukere registrert seg på kursplattformen [sexogsamfunn.online](#).

I 2023 ble innholdet oppdatert på bakgrunn av tilbakemeldinger fra brukerne. Forelesningene ble delt opp i kortere sekvenser for å gjøre det enklere å se de, og vi har spilt inn oppdaterte versjoner av forelesningene. Flere av modulene har også fått mer skriftlig informasjon som utbroderer hva foreleserne underviser om i filmene.

Videre er det også spilt inn forelesninger om tema vi ikke har hatt tilgjengelig tidligere. Dette gjelder forelesninger og skriftlig informasjon om kvinnelig omskjæring, minoritetsstress, smitteangst, abort, fertilitet og graviditet. Det betyr at det totale lengden på det digitale innholdet på plattformen har økt med i underkant av 2 timer.

Tilbakemeldingene fra deltakerne på den digitale HFU-skolen har vært svært gode. Det er tydelig at det er et udekket behov for deling av både erfaring og kunnskap blant ansatte som jobber ved helsestasjon

Skjermdump fra sexogsamfunn.online.

for ungdom. Det at innholdet er digitalt og dermed mulig å følge uavhengig av hvor i landet en bor har gjort den digitale HFU-skolen mer tilgjengelig og anvendelig, som kanskje har vært aller viktigst for dem som trenger det mest.

I 2023 gjennomførte vi 9 samlinger i ulike regioner, arrangert sammen med LaH NSF. Vi har vært i Finnmark, Vestfold, Agder, Akershus, Trøndelag, Østfold, Innlandet og Nordland.

Louise, Anette og Simon deltok på samlingen i Vadsø mai 2023.

VULVAKURS

Vulvaforum, MSO (Medisinernes seksualopplysning) og Sex og samfunn har organisert og gjennomført gratis vulvakurs i Trondheim, Bergen, Tromsø og Oslo. Forelesere var fra Vulvaforum, hvor mange av disse jobber ved de ulike vulvaklinikkene i de forskjellige byene. Det var et tverrfaglig fokus med gynekolog, hudlege, fysioterapeut og sexologisk rådgiver som holdt innleggene.

Det var svært mange påmeldte til de ulike kursene, og helsepersonell fra alle helseprofesjoner deltok. Temaene var vulvaanatomi, hudsykdommer i vulva, vulvodyn, fysioterapeutens rolle ved vulvasmerter og sexologiske problemstillinger.

Responser var veldig gode! Vi håper dette har inspirert flere helsepersonell til å jobbe med vulvatilstander, og at flere føler seg trygge på å gi helsehjelp til pasienter med vulvaplag.

Jenny Toftner, fysioterapeut og spesialist i sexologisk rådgivning (NACS) holdt innlegg på vulvakurset i Oslo.

Hege Blom Sørkjerd, spesialist i sexologisk rådgivning (NACS), fra Kvinneklubben St. Olavs hospital deltok på vulvakurs i Trondheim.

“ALT I MEG” I TØNSBERG

Prosjektet «Alt i meg» startet høsten 2021 og har hatt som mål å øke kunnskap og kompetanse om seksuell helse hos barn, unge, deres foresatte samt ansatte som jobber med barn og unge i alderen 0-20 år i Tønsberg kommune. Sex og samfunn har bidratt i prosjektet som deltakende rådgivende faginstans.

Vi mener alle ansatte bør føle seg mer komfortable og rustet i samtaler om seksuell helse med den målgruppen de jobber med. Vi vet at dersom man skal kunne føle seg rustet til dette bør man ha erfaring, kunnskap og trygghet i møte med temaet seksualitet.

I 2023 har det blitt utarbeidet kompetanseprogram

som blant annet tar for seg seksuell utvikling, kjønn, identitet og seksualitet, forebygging og bekymringsfull seksuell adferd. Kompetanseprogrammet skal sørge for at ansatte, foresatte og barn og unge får lik kunnskap og kompetanse.

Gjennom prosjektet er det utviklet en nettside med en ressursbank hvor man kan hente ideer, kunnskap, refleksjoner og anbefalinger, som kan brukes for ansatte og innbyggere av Tønsberg kommune.

Samarbeidsprosjektet med Sex og samfunn ble avsluttet i 2023, men tas videre av Tønsberg kommune som har sikret seg forskningsmidler. Vi takker for samarbeidet og ønsker Tønsberg kommune lykke til!

Logoen til «Alt i meg», utviklet av elever ved Melsom VGS.

Seksualitetsundervisning for niendeklassinger

Sex og samfunn er på vegne av Utdanningsetaten i Oslo leverandør av obligatorisk seksualitetsundervisning til alle klasser på 9. trinn i kommunen. I løpet av kalenderåret 2023 underviste vi totalt 235 9. klasser i Oslo kommune, om lag 5 875 elever.

Stiftelsen har siden 1992 tilbudt seksualitetsundervisning til Oslo skolen. Denne undervisningen ble gjort obligatorisk i 2008, fortsatt med stiftelsen som leverandør. I 2023 vant Sex og samfunn for tredje gang på rad Utdanningsetatens anbud om seksualitetsundervisning i Oslo skolen, og seksualitetsundervisning er et viktig hovedområde i vår virksomhet.

Gjennom vår undervisning får vi god innsikt i hva unge er opptatt av og vi bruker både erfaringer fra undervisningen, fra vår klinikk og fra vår chat for å holde seksualitetsundervisningen vår mest mulig relevant. Vi får også mye informasjon fra elevene gjennom våre elevundersøkelser.

I løpet av kalenderåret har underviserne oppdatert vårt undervisningsopplegg slik at det er mer interaktivt med flere filmer og illustrasjoner, quizspørsmål og gruppediskusjon. Vi har kontinuerlig evaluering av undervisningen vi holder, både internt og fra elevene. Elevevalueringen hjelper oss til å lage et bedre opplegg mer tilpasset målgruppen.

I 2023 svarte i underkant av 80 % av elevene at de var fornøyde eller svært fornøyde med undervisningen de har fått av Sex og samfunn.

Her er noen av tilbakemeldingene vi fikk fra elevene på 9. trinn i Oslo kommune i 2023:

- Hun læreren er flink å forklare ting
- Læreren var veldig flink og gjorde ikke ting kleint
- Jeg er veldig fornøyd. Takk for ærligheten av læreren
- De er veldig flinke til å lære bort og snakker på en god og spennende måte
- Det var lærerikt og gøy
- Jeg synes du er veldig flink til å forklare til yngre ungdommer som ikke vet så mye om livet og sex
- Jeg er fornøyd
- Det veldig veldig bra med sånne spørsmål

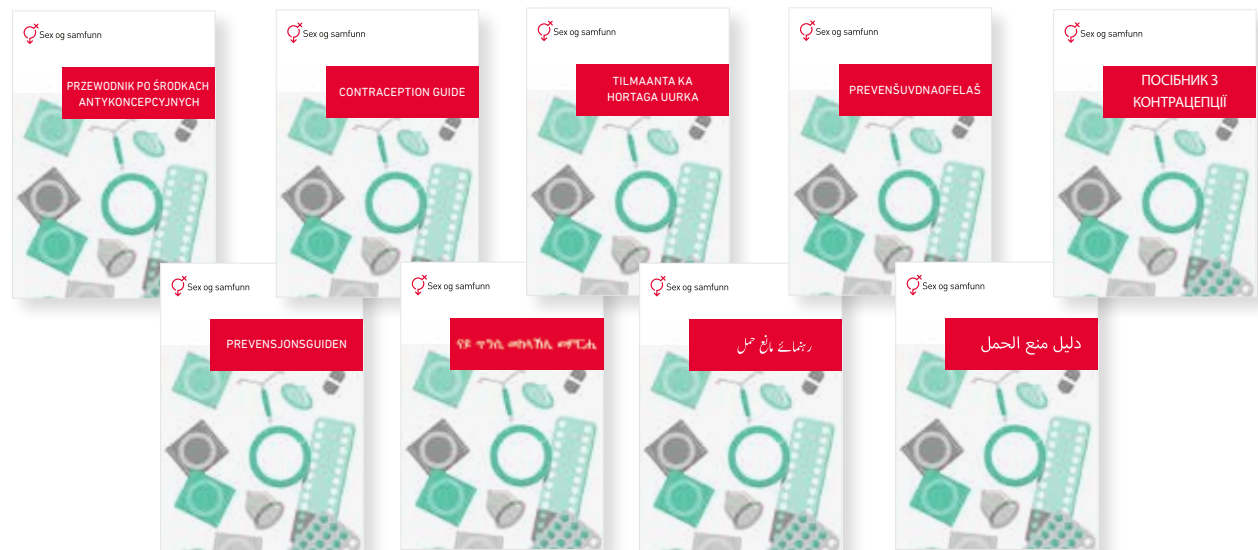
Elevene ble spurt om hvilket tema de synes var mest interessant, og svarene vises i ordskyen over.

PREVENSJONSGUIDEN

[Prevensjonsguiden](#) er en brosjyre for pasienter som ønsker mer informasjon om prevensjon. Det finnes mange ulike prevensjonsmidler og Sex og samfunn har utviklet Prevensjonsguiden for å gi pasientene oversikt over alle de ulike typene.

Vi ønsker at pasienten skal ta et selvbestemt og informert valg, og da trengs god og oppdatert informasjon. Prevensjonsguiden inneholder informasjon om pris, sikkerhet, varighet og innhold samt informasjon om oppstart og bruk av de ulike prevensjonsmidlene.

Prevensjonsguiden er tilgjengelig på totalt 9 språk: norsk, nordsamisk, engelsk, urdu, polsk, somali, arabisk, tigrinja og ukrainsk. Alle ligger tilgjengelige på våre nettsider, hvor de også kan lastes ned.

PREVENSJONSPERMEN

Den første [Prevensjonspermen](#) ble laget i 2013 og ble raskt populær blant våre ansatte og våre hospitanter. Etter stor forespørsel ble Prevensjonspermen etter hvert produsert for salg. Prevensjonspermen gir en oversikt over alle ulike typer prevensjon, slik at pasienten lettere skal ta et selvbestemt og informert valg om hva som passer best for seg selv.

Prevensjonspermen inneholder alle prevensjonstyper på markedet og informasjon om hvert enkelt produkt, statens bidragsordning for prevensjon og Pearl Index. I tillegg er det illustrasjonsbilder av skjede og livmor, slik at veiledere kan demonstrere virkning av hormonell prevensjon og plassering av spiral og p-ring. Permen selges via sexogsamfunn.no.

HFU-dagene 2023

Hvert år arrangerer Sex og samfunn HFU-dagene, en nasjonal konferanse om seksuell og reproduktiv ungdomshelse. HFU-dagene er for alle som jobber med seksuell og reproduktiv ungdomshelse på helsestasjon for ungdom eller i skolehelsetjenesten.

[HFU-dagene 2023](#) ble arrangert 7. og 8. september, på Riksscenen i Oslo. Det ble også i 2023 lagt til rette både for fysisk og digital deltakelse.

På konferansen i 2023 var vi innom en rekke tema; prevensjon, samtykke, seksuelt overførbare infeksjoner, kondom og seksualitet. I tillegg hadde vi praktisk trening med p-stav og spiral samt kurs hvor vi jobbet med case knyttet til seksualitetsundervisning, seksuelt overførbare infeksjoner og også de under 16 år. Kursene ble fulltegnet og vi har fått tilbakemelding på at det både er et fint tillegg til konferanseformatet og at det var nyttig å kunne diskutere relevante case med andre ansatte ved HFUer rundt omkring i landet.

Sex og samfunn arrangerer HFU-dagene fordi vi ønsker å bidra til at ansatte ved helsestasjon for ungdom og ansatte i skolehelsetjenesten får faglig påfyll, og å skape en møteplass for kollegaer fra hele landet hvor de blant annet kan utveksle erfaringer og dele ideer.

HFU-dagene ble arrangert for første gang 2017. Konferansen har blitt en årlog begivenhet og vi er veldig glade for å kunne lage et faglig samlingspunkt for ansatte ved helsestasjon for ungdom!

Siri Kløkstad og Trine Aarvold fra Sex og samfunn tok på seg sine favorittkjoler da de skulle fortelle om riktig valg av prevensjon.

Stavanger HFU ble tildelt prisen for årets innovasjon 2023 for å tenke nytt og helhetlig i utforming av ny HFU.

Øivind Nilsen fra Folkehelseinstituttet holdt et spennende innlegg om situasjonen for seksuelt overførbare infeksjoner i 2023.

Ingvill Holm Fjær fra Unge Relasjoner snakket om samtykke i foredraget "Det er vanskelig å si nei når du er forelska".

TUSEN TAKK TIL ALLE SOM DELER BILDER!

Likt av sexogsamfunn og 62 andre

hfubergen Gjengen fra helsestasjon for ungdom følger med på HFU-dagene digitalt i år. På mandag er vi på plass igjen med åpen dør for alle som vil teste seg. Heldigvis kan du da ha lukket dør 😊

preikes.helsesykepleier Vi velger å sitte stille i båten** og håper på at det går bra og at vi kan komme tilbake neste år

PÅVIRKNINGSARBEID

Sex og samfunn jobber med å påvirke feltet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Det var på dette grunnlaget Sex og samfunn ble etablert i 1971 og siden den gang har vi jobbet både i praksis, gjennom klinisk og faglig virksomhet, og med politisk påvirkningsarbeid. Vi ønsker å sette SRHR på dagsorden i samfunnsdebatten og dele vår kunnskap med politikere, beslutningstakere og i ulike mediekkanaler.

I 2023 jobbet vi for tre politiske kjernesaker:

- Abort må gjøres mer tilgjengelig over hele landet
- Vulvahelse må styrkes
- Vi må sikre likeverdig tilbud for seksuell helse for minoriteter

ABORT MÅ GJØRES TILGJENGELIG OVER HELE LANDET

Sex og samfunn mener medikamentell abort må gjøres tilgjengelig også utenfor sykehus, slik at alle kan få tilgang til abort der de bor, dersom de ønsker det. I desember 2023 la regjeringens abortutvalg frem sitt arbeid, i NOU 2023: 29 Abort i Norge - Ny lov og bedre tjenester. I NOUen har utvalget sett noe på aborttilbudet, men vi skulle ønske de kunne være tydeligere i sin anbefaling. Dagen etter fremleggelsen av NOUen arrangerte Sex og samfunn en [politisk debatt på Youngs i Oslo](#), som ble sendt på Debatt i P2. Politikere fra Høyre, Sp, Arbeiderpartiet, SV og Rødt

kommenterte på abortutvalgets anbefalinger, med utgangspunkt i deres forslag til ukesgrense, abortnemnd og aborttilbud.

Sex og samfunn mener det er viktig å legge til rette for god debatt om tematikken, og sammen med Menneskeverd arrangerte vi i 2023 vår tredje abortdebatt på Arendalsuka. I debatten diskuterte fagpersoner og politikere etiske, medisinske og politiske aspekter ved abortlovgivningen. Opptak ligger tilgjengelig [her](#).

Også i 2024 vil Sex og samfunn følge denne debatten tett, og vi håper at vi vil få på plass en ny abortlov som tar utgangspunkt i den gravides rett til å bestemme over egen kropp og eget liv.

I 2023 brukte Sex og samfunn denne pilleesken for å skape oppmerksomhet rundt vårt engasjement for et bedre aborttilbud.

Debatt på Youngs i Oslo desember 2023 med politikere fra Stortingets helse- og omsorgskomite.

Menneskeverd og Sex og samfunn arrangerte, for tredje år på rad, Den store abortdebatten på Arendalsuka 2023.

Kvinnehelse

Slår abort-alarm: - Ny trend

I løpet av første halvår ble det registrert en økning på seks prosent i aborter på norske sykehus, fra samme periode i fjor. Flere eksperter peker på ny trend og advarer mot enorme konsekvenser.

Aftenposten

Begrepet «selvbestemt abort» må utvides

Vi må fjerne unødvendige barrierer og tilby abort så nær pasienten som mulig.

VULVAHELSE MÅ STYRKES

Sex og samfunn mener det må bevilges mer midler til forskning på vulvahelse, og det bør utvikles nasjonale retningslinjer for å sikre tverrfaglig behandlingstilbud for personer med vulvodyni og vaginisme. Vi må også sørge for at helsetjenesten får økt kunnskap og kompetanse på vulvahelse.

For å bidra til dette har vi i 2023 holdt kurs, og vi har utviklet skjema og prosedyrer på klinikken vår som vi gjerne deler med andre. Vi har adressert tematikken i politiske møter og innlegg, og vi har bidratt i samfunnsdebatten gjennom medieuttalelser og arrangement.

vagina

[Se alle saker](#)

Meninger Vi må snakke om vulvahelse!

Tilhører du den halvdelen av befolkninga som er født med vulva? Da er sannsynligheten stor for at du selv må finne informasjon om hvordan underlivet ditt ser ut og fungerer.

VI MÅ SIKRE LIKEVERDIG TILBUD FOR
SEKSUELL HELSE FOR MINORITETER

Sex og samfunn mener alle tjenester som arbeider med seksuell helse skal oppleves relevant, trygt og inkluderende for alle mennesker, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kulturell eller religiøs bakgrunn, hudfarge eller funksjonsvariasjon. For å oppnå dette må vi blant annet sikre økt kompetanse hos helsepersonell, og dette er sentralt når Sex og samfunn holder kurs og undervisning, både ved utdanningsinstitusjoner og gjennom våre HFU-nettverk. Vi er også opptatt av at befolkningen skal kjenne til sine rettigheter slik at de kan kreve best mulig helsetilbud, og forsøker å formidle dette i møter med unge gjennom vår seksualitetsundervisning og via medier.

Sex og samfunn skal også være en relevant, trygg og inkluderende tjeneste, og hver dag jobber vi for å sørge for at alle som besøker vår klinikk eller bruker vår chat skal bli møtt på en inkluderende og ikke-dømmende måte.

Politiske innspill

Sex og samfunn jobber aktivt for å løfte tema knyttet til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) på den politiske agendaen. God kompetanse og kunnskap innen feltet gjør oss til en relevant høringsinstans og vi opplever at våre innspill tas med videre i prosesser. Vårt politiske arbeid bidrar til at beslutningstakere og andre relevante aktører tar politiske og økonomiske valg basert på kvalitets-sikret fagkunnskap.

I 2023 ga Sex og samfunn [28 høringsinnspill](#), hvor vi i hovedsak fokuserte på å formidle våre tre politiske saker; abort, vulvahelse og likeverdige til tjenester. Vi har deltatt i både lokale og nasjonale høringer, og har også sendt høringsinnspill sammen med Nasjonalt SRHR-nettverk (se neste side). I tillegg hadde vi en rekke møter med politikere og rådgivere både på Stortinget og i Oslo kommune.

Vi ga innspill til Folkehelsemeldinga - Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar. Meld. St. 15 (2022-2023).

Sex og samfunn, Amathea og Sex og Politikk deltok på høring om statsbudsjettet for 2024 i Stortingets helse- og omsorgskomite.

POLITISKE INNSPILL 2023

- Oslo kommunes helse- og sosialutvalg i forbindelse med budsjett for 2024
- Oslo kommunes kultur- og utdanningsutvalg i forbindelse med budsjett for 2024
- Stortingets justiskomite: Statsbudsjett 2024
- Stortingets familie- og kulturkomite: Statsbudsjett 2024
- Stortingets utdannings- og forskningskomite: Statsbudsjett 2024
- Stortingets helse- og omsorgskomite: Statsbudsjett 2024
- Opptrappingsplan for psykisk helse. Meld. St. 23 (2022-2023)
- Endringer i straffeloven (konverteringsterapi). Prop. 132 L (2022-2023)
- NOU 2023: 5: Den store forskjellen: Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse
- Stortingsmelding om profesjonsutdanningene
- Innspill til Voldtekstutvalget
- Ny handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2024-2028, Oslo kommune
- Folkehelsemeldinga - Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar. Meld. St. 15 (2022-2023)
- Ny opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner
- NOU 2022: 21 - Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten
- Nasjonal faglig veileder - Sammen om barn og unges psykiske helse
- Representantforslag om seksualitetsundervisning i skolen (Dok. 8: 91 S (2022-2023))
- Innspill til regjeringens arbeid med statsbudsjett for 2024
- Nasjonal faglig retningslinje for fødselsomsorgen
- Representantforslag om økt satsing på kvinnehelse (Dok. 8: 68 S (2022-2023))

Nasjonalt SRHR-nettverk

Nasjonalt SRHR-nettverk ble etablert i 2016, for å samle aktører som jobber innenfor feltet og å sikre samarbeid mot et felles mål hvor alle i Norge får oppfylt sine seksuelle og reproduktive rettigheter og hvor alle har best mulig seksuell og reproduktiv helse, uavhengig av alder, kjønn, geografi, etnisitet eller andre sosiale forhold eller faktorer.

Nasjonalt SRHR-nettverk er et åpent nettverk for organisasjoner, institusjoner, enkeltpersoner samt politiske parti og deres relevante utvalg.

Kjernegruppen fungerer som en arbeidsgruppe, og bestod i 2023 av:

- Landsgruppen helsesykepleiere NSF/Engen HFU
- Likestillingssenteret
- Norske Kvinners Sanitetsforening
- Unge funksjonshemmede
- Sex og samfunn (koordinator)

En av nettverkets viktigste oppgaver er å bruke vår samlede stemme til å gi innspill til politiske prosesser. I 2023 leverte vi totalt [11 felles høringsinnspill](#), og vi deltok også i muntlige høringer på Stortinget. Vi fikk også en felles kronikk på trykk i forbindelse med offentliggjøring av regjeringens Folkehelsemelding.

NASJONALT
SRHR
NETTVERK

Som flere år tidligere deltok nettverket også i 2023 på Arendalsuka, hvor vi arrangerte "Seksualitetens dag". Tema for dagen var minoriteters tilbud og rettigheter, og vi hadde totalt fire fellesarrangement på Arendal kino. Seksualitetens dag ble arrangert av:

- OsloMet – storbyuniversitetet
- Unge funksjonshemmede
- Norsk forening for klinisk sexologi
- Sex og Politikk
- Likestillingssenteret
- Helsesenter for papirløse migranter
- Sex og samfunn
- Regionalt senter for kjønnsinkongruens i Midt-Norge

Senterungdommen, Høyre, Arbeiderpartiet og Sametingspresidenten deltok på nettverkets arrangement på Arendalsuka 2023.

SRHR Ung

I 2023 etablerte Sex og samfunn et ungdomsnettverk for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, som vi har kalt SRHR Ung. Nettverket tar over for Sex og samfunns Ungdomsgruppe, som vi har hatt siden 2014.

I mange år har Ungdomsgruppa vært en viktig ressurs for Sex og samfunn. Siden pandemien har vi dessverre sett, i likhet med mange andre som jobber med frivillighet, at det er vanskelig å rekruttere nye medlemmer til gruppen. Over sommeren 2023 ønsket vi derfor å finne andre måter å inkludere ungdomsstemmen i vårt arbeid. Vi foreslo å etablere

et SRHR ung-nettverk etter modellen for Nasjonalt SRHR-nettverket som Sex og samfunn koordinerer, noe medlemmene i Ungdomsgruppa støttet.

I løpet av året har SRHR Ung-nettverket etablert seg som et åpent nettverk for organisasjoner og grupper som jobber aktivt med ungdom og SRHR, og som selv har ansatte eller representanter som er under 30 år. Dette har vi satt som krav for å sikre at nettverket er av, for og med unge. SRHR Ung består av koordinator Sex og samfunn, Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom (SNU), PRESS, URO, Unge funksjonshemmede og Skeiv Ungdom.

Sex og samfunn etablerte i 2023 nettverket SRHR Ung.

Pride

Som tidligere år deltok vi også i 2023 i markeringen av Pride, både i Pride Park og med arrangement på Pride House. Vi markerte også Pride på vår klinikk og i sosiale medier.

I Pride Park delte vi stand med Unge releasjoner fra Oslo Krisesenter, og besøkende kunne blant annet delta på quiz og andre leker samt høre om våre tilbud.

På Pride House hadde vi arrangementene "Spør en sexolog" og "Kræsjkurs i vulva", hvor vi delte våre erfaringer og kunnskap med de fremmøtte. Vi håper å kunne delta også i 2024.

Sex og samfunn, Ungdomsgruppa og Unge Relasjoner fra Oslo Krisesenter delte stand i Pride Park 2023.

Fra arrangementet "Kræsjkurs i vulva" på Pride House. Vi hadde også arrangementet "Spør en sexolog".

HFU-nettverk

Siden 2016 har Sex og samfunn opprettet flere nettverk for ansatte ved helsestasjon for ungdom.

Sex og samfunn koordinerer nettverket i Oslo, og vi bistår i koordineringsarbeidet for nettverkene i Vestland, Møre og Romsdal, Troms og Finnmark.

Tanken bak etablering av [HFU-nettverkene](#) er tredelt:

- Ansatte ved HFU jobber ofte alene og kan derfor trenge faglige og sosiale nettverk for å gjøre det mulig å etablere samarbeid: De ansatte ved helsestasjonene sier det er et ønske og behov for å møtes for å bli kjent på tvers av kommunegrensene, dele erfaringer og å kunne lære av hverandre.
- Øke ansattes kompetanse slik at tjenesten oppfyller Nasjonal faglig retningslinjer for helsestasjon for ungdom: Sex og samfunn har i stor grad stått for det faglige innholdet på samlingene, som vi tilrettelegger på bakgrunn av ønsker fra nettverkene selv.
- Sex og samfunn ønsker kontakt med HFU for å få informasjon om hvordan det er å jobbe på HFU, hvilke tilbud som finnes, hvilke utfordringer tjenesten og brukergruppen rundt i landet har: Gjennom møter i nettverkene får vi tilgang til informasjon om de ulike utfordringene tjenesten står overfor, som vi igjen kan formidle i vårt påvirkningsarbeid, både lokalt og nasjonalt.

I 2023 gjennomførte vi flere digitale samlinger, hvor vi på grunn av stor pågang valgte å gjøre samlingene tilgjengelig for alle som ønsket å delta. Tema for samlingene var:

- Skepsis til hormonell prevensjon
- Oppdateringer fra emetodebok.no
- Om vulva

Samlingene bestod av foredrag ved ansatte ved Sex og samfunn, med mulighet for spørsmål fra og dialog mellom deltakerne. Vi opplever at slike samlinger, ofte med casearbeid, er en effektiv og god måte å dele informasjon og erfaringer, og kommer i 2024 til å ha flere slike digitale samlinger for alle som ønsker å delta.

I mars 2023 hadde vi nettverkssamling for ansatte ved helsestasjon for ungdom i Møre og Romsdal. Samlingen fant sted i nydelig vær i Kristiansund. Ansatte fra HFU Ulsteinvik deltok digitalt.

Skamløsprisen 2023

Hvert år deler Sex og samfunn ut Skamløsprisen. Skamløsprisens formål er å løfte frem enkeltpersoner, organisasjoner eller grupper som har oppmuntret til mot og åpenhet om skambelagte områder innenfor seksualitet.

Prisen skal bidra til å øke synlighet, bevissthet og kunnskap rundt temaer knyttet til seksualitet. Skamløsprisen ble for første gang delt ut i 2016.

[Skamløsprisen 2023](#) gikk til Morten Marius Skau. I nominasjonen ble Morten beskrevet slik:

// Mort1rulle ble lam fra brystet og ned etter en trampolineulykke da han var 16 år. Han har vært veldig åpen om utfordringer knyttet til seksualitet i etterkant av ulykken, og har deltatt i debatter om seksuelle rettigheter og videre tilgang og støtte til seksualtekniske hjelpemidler.

Konferansier Else Kåss Furuseth stiller alltid i kreative kostymer på Skamløsprisen, og i 2023 dukket hun opp som gonoré.

Morten Marius Skau, også kjent som Mort1rulle, vant Skamløsprisen 2023 for sin deltakelse i debatten om seksuelle rettigheter. Vi gratulerer!

Skamløsprisens topp 10 i 2023:

- Jonas Lihaug
- Morten Marius Skau
- Ingrid Thunem
- Esben Esther Pirelli Benestad
- Christine Marie Jentoft
- NRK Unormal, Lydia Gieselmann og Zara Leithe
- Emma Ellingsen
- Gerd Hilde Lunde
- Andrès Lekanger
- Bente Træen

Finalistene 2023: Mort1rulle, Bente Træen (ved datter Aurora Træen Sørensen) og Christine Marie Jentoft.

SKAMLØST SHOW

Skamløsprisen 2023 ble delt ut på Riksscenen i Oslo 8. september, med en tilnærmet fullsatt sal. Utdelingen av Skamløsprisen skjedde på tampen av et skamløst show, ledet av vår faste konferansier Else Kåss Furuseth.

Maja Enerhaug Egge, leder i PRESS og Fetisha Williams deltok på en skamløs prat med Else, og fjorårets vinner av Skamløsprisen, Kaveh Rashidi, fortalte om sitt engasjement for å fjerne skam.

Vi fikk minikonsert med stjerneskuddet RÜ, som spilte "TNT", en låt om om seksuell befielse.

Avdelingsleder for kommunikasjon og politikk ved Sex og samfunn, Ingvild Endestad, ledet Skamløst politisk kvarter med Jon Reidar Øyan, Luca Dalen Espseth og Sarah Lilleberg Safavifard. De ble alle stilt spørsmålet: Hva er det vi skammer oss over i 2023?

Tradisjon tro, avsluttet The Cocktail Slippers hele showet.

H.K.H. Kronprinsesse Mette-Marit er Skamløsprisens høye beskytter. Foto: Jørgen Gonnæs/Det kongelige hoff.

Maja Enerhaug Egge, leder i PRESS, og Fetisha Williams i en skamløs prat med Else.

Artisen RÜ spilte sin låt TNT, som handler om seksuell befielse.

Juryen til Skamløsprisen 2023 bestod av:

- Kaveh Rashidi, vinner av Skamløsprisen 2022
- Maja Enerhaug Egge, leder i PRESS
- Else Kåss Furuseth
- Kathrine Aspaas

Luca Dalen Espseth, Jon Reidar Øyan og Sarah Lilleberg Safavifard deltok i Skamløst politisk kvarter, ledet av Ingvild Endestad.

Cocktail Slippers rundet av Skamløsprisen 2023.

- Isalill Kolpus
- Jon Reidar Øyan
- Luca Dalen Espseth
- Maria Røsok, daglig leder ved Sex og samfunn

Mannsdagen

Sex og samfunn markerer Mannsdagen sammen med en rekke aktører for å sette fokus på mannens fysiske, psykiske og seksuelle helse, og ser stor verdi i å gå sammen for å løfte tematikken.

Mannsdagen 2023 ble markert på Sentralen i Oslo. Tema for dagen var innenfor- og utenforskap, og gjennom tema som psykisk helse, vold, sexkjøp og chemsex diskuterte fagpersoner hvordan vi alle kan bidra til at gutter og menn ikke opplever utenforskap.

Program:

- Sex, rus og samtykke, med Chemfriendly og chemsex.no
- Sexkjøp og utenforskap, med Reform, Sex og samfunn og Helsestasjon for gutter
- Menns psykiske helse: et generasjonsperspektiv, med Minotenk og Helsestasjon for gutter
- Menn utsatt for vold: - Jeg vet jo at det ikke er et tilbud for meg...eller?, med dinutvei.no og Rome-rike krisesenter
- Regjeringens mannsutvalg, med Mannsutvalget, FRI Oslo og Viken og Skeiv Ungdom

Tore Holte Follestad, Sex og samfunn og Andrés Lekanger, Chem-friendly snakket om sex, rus og samtykke på Mannsdagen 2023.

Minotenk og Helsestasjon for gutter i dialog med sexolog Haakon Aars og Einar Ekeberg om menns psykiske helse.

Alfakrøll

I [podkasten Alfakrøll](#) utforsker lege Simon Ertzeid ulike temaer innen seksuell helse på en folkelig måte, og med bruk av humor og nysgjerrighet ønsket vi å naturalisere temaer som kan være vanskelig å snakke om.

Vi har hatt besøk av ulike gjester, både fagpersoner og offentlige personer med relevans innenfor temaet. Alfakrøll ble lansert i april 2021 og til og med utgangen av 2023 er det publisert totalt 56 episoder.

Simon og gjestene snakket blant annet om ereksjonsproblemer, dating, porno, følelser, nytelse og kondombruk.

Simon Ertzeid er lege ved Sex og samfunn og programleder i podkasten Alfakrøll.

Nyhetsbrev

Sex og samfunn sender hver uke ut [vårt eget nyhetsbrev](#). Nyhetsbrevet gir en samlet oversikt over ukens siste nyheter innenfor seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Ved utgangen av 2023 abonnerte over 1 100 personer på vårt nyhetsbrev.

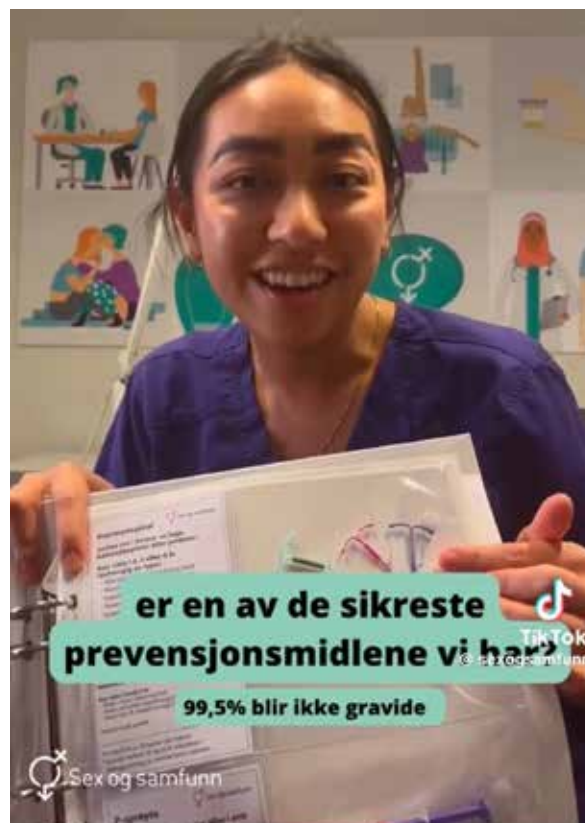
Nyhetsbrevet er også en viktig kilde for faglig nytt og oppdatering fra forskning. Nyhetsbrevet brukes til å markedsføre Sex og samfunns arrangementer og tilbud, og våre samarbeidspartnere bruker nyhetsbrevet aktivt. I en travel og hektisk arbeidshverdag med liten tid til faglig oppdatering er dette et verdifullt tilbud for mange, spesielt helsepersonell.

Sosiale medier

Sex og samfunn er aktive i ulike kanaler på sosiale medier, særlig [TikTok](#), [Instagram](#) og på [Facebook](#). Her løfter vi saker som er viktige for oss, og deler informasjon og siste nytt fra Sex og samfunn samt relevante nyheter, arrangement og lignende.

Her er noen av de mest likte og delte innleggene våre fra 2023:

Medieoppslag i 2023

Sex og samfunn er ofte i mediebildet og mange av våre ansatte blir kontaktet for faguttalelser. Et av våre mål er å nå ut til ulike målgrupper med god og oppdatert informasjon om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Ved å systematisk uttale oss om tematikk som er relevant for vårt felt, og ved å bruke ansattes spesialkompetanse på en konstruktiv og målrettet måte, har vi etablert oss som en relevant og viktig aktør. Dette er et lite utvalg av våre medieoppslag og -opptredener i 2023, hvor vi særlig uttalte oss om prevensjon, abort, seksuelt overførbare infeksjoner og seksualitetsundervisning.

SAMARBEID MED NRK OG VG

I 2023 fikk vi til gode samarbeid med mediene, særlig med NRK og VG. I en tid hvor mange finner helseinformasjon på sosiale medier er det viktig at vi bidrar til god folkeopplysning, og vi er glade for at noen av de store mediekanalene er enige med oss.

[NRK har utviklet sin egen prevensjonsguide](#), med fakta om alle prevensjonsmidlene samt en prevensjonstest utviklet i samarbeid med Sex og samfunn.

I [VGs univers Vagina](#) finnes informasjon om sykdommer som rammer personer med vulva, inkludert endometriose og vulvodyni, både med historier fra personer som lever med sykdommene og intervju med helsepersonell. Vi har også vært med i utviklingen av en 3D-modell av underlivet.

Sex og samfunn er Norges største fagsenter
for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter

www.sexogsamfunn.no